

זכרון עולם

האשה החשובה ודפתי צדקה וחסד מרת **ורדה שניצר** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד ר' **משה שניצר** ז"ל ב"ר מנחם מנדל ז"ל תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה" ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי" חתום סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

בס"ד, ג' אדר ב' תשע"ו

מסכת קידושין ב' - ח' ♦ כלים כ"ב, י' - כ"ד, ד'

גלין מס' 877

השבוע בגלין

♦ קידושי אשה בדג ללא קשקשים

♦ האכלת תולעי משי בשנת השמיטה

♦ נטיעת עצי אתרוג לצורך מצוות ארבעת המינים

♦ מדוע מקדשים בטבעת?

♦ ענידת הטבעת על יד ימין, סימן למזל

♦ על איזו אצבע יש לענוד את הטבעת?

♦ אשה שהתקדשה בדג חסר קשקשים

♦ אין לקדש אשה בתבשיל בשר בחלב

♦ האם מותר לקדש אשה בספר תורה?

דבר העורך

מתנת יום ההולדת של הגר"מ שפירא זצ"ל

"שתי מרגליות טובות נתתי בידיכם: "דף היומי" וישיבת חכמי לובלין, שמרו אותם ככתב עיניכם!" בקריאת קודש זו פנה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין, מחולל "הדף היומי", ביום חג הגדול כאשר בהשתתפות עם רב נערכה חגיגת חנוכת הבית לישיבתו.

זכה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ש"הדף היומי", אותו טיפח וגידל באהבה ובמסירות, לא גוונו, לא נשכח ולא נעזב כרעיונות רבים וטובים אחרים. במוחו הגדול ידע הגאון, כי בכל דור ודור יזדקקו אנשים ל"דף" לבלאט גמרא! שיחיה את נפשם בכל יום ויום, והם ימצאו את מבוקשם ב"דף היומי", חזונו הגדול.

לפני כמה שנים ביקר הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, רב בית המדרש "מאורות הדף היומי", עם הגאון ר' שמואל אליעזר שטרן שליט"א, העומד לימין מפעל "מאורות הדף היומי", במעונו של הגר"ש ואזנר זצ"ל כדי לקבל את ברכתו למפעל מאורות הדף היומי. "ככלל", פתח הגר"ש וואזנר זצ"ל, "כל מחשבותיו ומעיינותיו של רבי מאיר שפירא זצ"ל, משועבדים היו למשימה אחת ויחידה, שאין בלתה. להרבות את לימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז.

דף ב/א נקנית בכסף

מדוע מקדשים בטבעת?

מבואר במשנתנו, כי אחת הדרכים לקדושי אשה היא בכסף או בכל חפץ ששוויו אינו פחות מפרוטה. אולם, מנהג ישראל שהחתן מקדש את הכלה בטבעת בלבד (רמ"א אהע"ז סימן כ"ז סעיף א'). בעל החינוך (מצווה תקנ"ב) מטעים מנהג זה, שהטבעת העומדת תמיד לנגד עיני האשה, תזכיר לה כי היא נשואה לאיש. מעניין לציין את דברי הגר"א (ביאור הגר"א שם), כי מנהג זה הוא על פי מה שכתב בתיקוני זוהר (תיקון ה'), שטבעת הנישואין הסגורה מכל קצותיה רומזת לאשה שבנישואיה היא נאסרה על כל העולם [עיין מקנה סימן נ' סעיף א' וצפנת פענח הלכות אישות פרק ג' הלכה א' שנימקו את ענין הטבעת מבחינה הלכתית].

סוג הטבעת: ברוב המקומות נהגו לקדש בטבעת זהב (מרדכי קידושין תפ"ח), אך יש שנהגו על פי הסוד, לקדש דווקא בטבעת כסף (בן איש חי א' שופטים ח'). בנתיבות שלום (נתיב י"ד סעיף ה') מודגש, כי אם החתן רוצה לקדש בטבעת כסף, עליו להודיע זאת מפורשות לכלה, שאם לא כן הקידושין לא יחולו, שהרי הכלה סבורה שהחתן יקדשנה כמקובל בטבעת זהב והסכמתה להתקדש לו ניתנה על דעת כך. כיום, נהוג לומר לכלה בטרם הקידושין, שתסכים להתקדש גם אם הטבעת אינה שווה אלא פרוטה בלבד, כדי למנוע טעויות ואי הבנות.

ענידת הטבעת על יד ימין, סימן למזל: נוהגים שהחתן אוחז את טבעת הנישואין בידו הימנית ועונד אותה על ידה הימנית של הכלה, כאות וסימן להצלחה. אולם, אם הכלה נוהגת לענוד את טבעותיה על ידה השמאלית, אין להקפיד על כך (באר משה חלק ב' סימן ב').

מעשה בחתן שענד את הטבעת על ידה השמאלית של הכלה, וביקש לערוך את טקס הקידושין שנית, כדי לענוד את הטבעת על ידה הימנית. אולם, בעל חיים ושלו (שו"ת חלק ב' סימן י"ט) אמר לחתן, כי אם רצונו בכך - יבושם לו, אך יעשה זאת בצנעה, כדי שהרואים זאת לא יטעו לחשוב שקידושי אשה ביד שמאל אינם קידושין.

על איזו אצבע יש לענוד את הטבעת? מנהג ישראל לענוד את טבעת הנישואין על ה"אצבע" (הסמוכה לאגודל). יש שכתבו (כסא למלך עמוד ל'), שעל פי הסוד יש לענוד את הטבעת על ה"אמה" (האצבע האמצעית), שעליה כורכים את רצועות התפילין. אולם, כאמור, השתרש המנהג לענוד את הטבעת על ה"אצבע".

בן איש חי (חלק ב' סוד ישרים סימן א') אף מטעים בששה נימוקים מדוע יש לענוד את הטבעת דווקא על ה"אצבע", ולהלן שניים מהם: א. מאחר שעל העדים להבחין היטב במעשה הקידושין, נהגו לענוד את הטבעת על ה"אצבע", שאינה מוסתרת על ידי חברותיה. ב. כאשר נצמיד את

זעילוי נשמת

הר"ר **שמואל יצחק הלוי גרוס** ז"ל ב"ר שלום ז"ל נלב"ע ה' באדר ב' תשס"ג תנצב"ה הונצח ע"י בנו ידידו ר' שלום יקותיאל יהודה גרוס שיחי' <<

זעילוי נשמת

הר"ר **שמואל זינביל פרושינובסקי** ז"ל ב"ר דוד ז"ל נלב"ע ח' באדר תשמ"ב וזוגתו מרת **חיה ציפורה** ע"ה ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע ל' באדר א' תשכ"ה תנצב"ה הונצחו ע"י משפ' פרי - ניו ג'רסי ומשפ' רשף - גבעתיים

זעילוי נשמת

הר"ר **אהרון וינברג** ז"ל ב"ר גרשון ז"ל נלב"ע ז' באדר ב' תשל"ג והר"ר **דוד זאב וולקן** ז"ל ב"ר דב צבי ז"ל נלב"ע ז' באדר תשס"ו תנצב"ה הונצחו ע"י ידידו הר"ר **מנחם וינברג** שיחי' - בני ברק

זעילוי נשמת

א"מ הר"ר **אברהם נח ליפסקר** ז"ל ב"ר יצחק מאיר יהודה הלוי ז"ל נלב"ע ו' באדר תשנ"ח א"מ מרת **שרה ליפסקר** ע"ה ב"ר חיים יוסף זלובסקי ז"ל נלב"ע כ"א בשבט תשנ"ט תנצב"ה

כפות הידיים, באופן ששני האגודלים יהיו סמוכים זה לזה, נמצא, שה"אצבע" היא השביעית במספר, דבר זה בא לרמז על **שבעת** ימי הברכות שחוגגים לחתן ולכלה לאחר נישואיהם.

דף ב/א גמר קיחה קיחה משדה עפרון

אשה שהתקדשה בדג חסר קשקשים

אחד האופנים שבהם אפשר לקדש אשה הוא קניין כסף. כלומר: תמורת הכסף שהבעל מעביר לידי האשה, הוא מקדש [מייחד] אותה לעצמו. מבואר בסוגייתנו, שהמקור לקידושי אשה בכסף הוא מאברהם אבינו, שאמר לעפרון החתי בעת שרכש ממנו את מערת המכפלה (בראשית כג/ג): "נתתי **כסף** השדה **קח** ממני". מאחר שלשון "קיחה" נאמרה גם לגבי קידושין ככתוב (דברים כד/ה): "כי **יקח** איש אשה", דרשו חז"ל שאפשר לקדש אשה גם בכסף.

לדרשת חז"ל, המשווה בין קידושי אשה למקחו של אברהם אבינו, נלווים דינים ופרטים הלכתיים נוספים הנלמדים מפרשת רכישת מערת המכפלה, כפי שיבואר להלן.

אין לקדש אשה בתבשיל בשר בחלב: מבואר במשנה (לקמן נו/ב), שהמקדש אשה בחפץ האסור בהנאה [כאשר מקור האיסור הוא מדאורייתא, שולחן ערוך אהע"ז סימן כ"ח סעיף כ"א], כגון, בפרי ערלה או בתבשיל בשר בחלב - לא חלו קידושי, מאחר שנתנית חפץ האסור בהנאה, אינה נחשבת כהענקת דבר שווה ערך.

בעלי התוספות (עבודה זרה סב/א ד"ה בדמיהן) מבארים, שאף על פי שחפץ אסור בהנאה שייך לבעליו, ובמקרים מסויימים הם אף יכולים ליהנות ממנו [כגון אם פרי הערלה נשרף, מותר ליהנות מאפרו], מכל מקום, מאחר שאפשרות קידושי אשה בכסף נלמדת מפרשת רכישת מערת המכפלה, קידושין אלו פסולים, שכן, הכסף שנתן אברהם אבינו לעפרון, היה **ברשותו ובשליטתו** המוחלטת, ואילו בחפץ האסור בהנאה, אין לבעליו זכויות ממוניות מושלמות, שהרי אינו רשאי למכרו או להעניקו במתנה לאחר [עיין לקמן נו/ב בתוס' ד"ה המקדש, שפירש באופן אחר].

עתה, יש לברר, האם כל חפץ שבעליו מנוע ממכירתו, אין הוא יכול לקדש בו אשה, או שמא יש לדון כל מקרה לגופו.

האם מותר לקדש אשה בספר תורה? מבואר בגמרא (מגילה כז/א, עיין ריב"ש סימן רפ"ה) וכך גם נפסק להלכה (רמב"ם הלכות תפילין, מזוזה וס"ת פרק י' הלכה ב'), שעקב קדושתו של ספר התורה, אין למכרו אף לא לצורך מטרות נעלות, אלא אם כן המוכר זקוק לממון כדי ללמוד תורה או כדי לישא אשה. על פי זה יש לדון, האם מותר לאדם עשיר לקדש אשה על ידי שמעניק לה ספר תורה, או שמא, מאחר **שאין לו רשות למכרו**, לא יחולו הקידושין, כשם שקידושי אשה באיסורי הנאה אינם חלים.

בספק מעניין זה דנו הפוסקים, ואכן, היו שסברו, (עיין בשירי קרבן ירושלמי נדרים פ"ה יט/א), שכל חפץ שבעליו מנוע ממכירתו, אין אפשרות לקדש בו אשה. אולם, הפוסקים (אחיעזר חלק ג' סימן ע"ט, אבן שתייה סימן פ"ד) דחו דעה זו, וחילקו בסברה יפה בין חפץ האסור בהנאה, לבין ספר תורה שאסור במכירה. שכן, איסור מכירת פרי ערלה נובע מכך שהתורה אסרה את ההנאה והשימוש בו, כלומר: זכותם הממונית של בעלי החפץ הוגבלה, וכתוצאה מכך, הם אינם יכולים למכרו או לקדש בו אשה. לעומת זאת, כאשר חז"ל תקנו שלא ימכרו ספר תורה, ודאי שלא התכוונו להגביל בכך את זכותם הממונית של בעליו, אלא הורו לו את דרכי הכבוד והיראה באשר לחפץ הקדוש שבידיו. לפיכך, המקדש בספר תורה חלו קידושי, שהרי העניק לאשה חפץ שנמצא בבעלותו המוחלטת.

קידושי אשה בדג ללא קשקשים: חתן צעיר, שקידש את אשתו בדג, התייצב לפני בעל מחנה חיים ושאל, אם עליו לשוב ולקדש את אשתו. לאחר הקידושין, סיפר החתן, גילינו, שהדג נטול סנפירים וקשקשת, ולפיכך אסור למכרו, כדברי המשנה (שביעית פרק ז' משנה ג'), שאסור לסחור בדברי מאכל שאינם כשרים [כאשר הם מיועדים לאכילה]. על כן יש לדעת, אם משום כך לא חלו הקידושין, כפי שאינם חלים כאשר הבעל מקדש את אשתו בחפץ שאסור בהנאה.

בעל מחנה חיים (חלק ב' סימן כ"ה) הכריע, כי אין הוא צריך לחזור ולקדש את אשתו, זאת, על פי הסברה המבוארת לעיל, שגם חפץ שבעליו מנוע ממכירתו, נחשב ברשותו ובשליטתו, שהרי המגבלה שהוטלה על מכירתו היא חיצונית, ואינה נובעת מחסרון בזכויותיו הממוניות של הבעלים [עיי"ש שהתיר מטעמים נוספים].

דף ב/ב אתרוג שוה לאילן

האכלת תולעי משי בשנת השמיטה

מבואר בסוגייתנו שהשנה שבה חנט פרי האתרוג, נחשבת כשנת גידולו. לפיכך אתרוג שחנט בשנה השישית לשמיטה, אינו קדוש בקדושת שביעית, אף על פי שנקטף בשנת השמיטה. אולם, אתרוג שחנט בשביעית, הרי הוא קדוש בקדושת שביעית, גם אם הוא נקטף לאחר שנת השמיטה [מהי חנטה? או שהגיע לשליש גידולו, או שניכר הפרי אחר נפילת הפרת. עיין רש"י ותוספות ראש השנה יב/ב, רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד' הלכה ט' ועוד].

על פי זה, לכאורה, אתרוגים הנרכשים לקראת חג הסוכות לאחר שנת שמיטה, יהיו קדושים בקדושת שביעית, גם אם לקיטתם היא לאחר סיום שנת השמיטה, כיון שהם חנטו בשנת השמיטה. אולם, כפי שיבואר להלן, לדעת חלק מן הפוסקים, אין האתרוגים הללו קדושים בקדושת שביעית, אף אם הם חנטו בשמיטה עצמה.

האכלת תולעי משי: מגדלי תולעי משי שהתגוררו בארץ ישראל, פנו אל המהרי"ט בשאלה מעניינת: תולעי המשי שהם מגדלים, ניזונים ממאכל עלי עץ התות, ועתה הם דורשים לדעת האם גם בשנת השמיטה הם רשאים לספק עלי תות לתולעיהם, שכן, תלישת עלי התות המכסים על הפרי בעת

הסכיתו ושמעו את העובדה הבאה, ותוכלו להבין טוב יותר מי היה מורי ורבי הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל.

מורי ורבי, שלמדתי בישיבתו וישיבת חכמי לובלין, נולד בז' באדר התרמ"ז. אנו, תלמידיו, היינו לו כבניו. לב גדול, שופע טוב ללא קץ פעם בקרבו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, שאהבתו אלינו לא ידעה גבולות. גם אנו, תלמידיו הישיבה רחשנו לו כבוד כל יתואר וכאשר אירע ומי מאיתנו זכה לשרת את רבנו או לשוחח עמו ביחידות, היה זה יום חג עבורו.

והנה באחד מימי החורף העלה בחור מן הישיבה רעיון יפה. בדחילו ורחימו הוא ניגש אל הגר"מ שפירא זצ"ל, ושאל אותו איזו מתנה יאות לקבל מאת בחוריו הישיבה לקראת יום הולדתו.

על אתר השיב הגאון: **את כל הש"ס!** את כל הש"ס אני רוצה! אני רוצה שבו' אדר, ביום אחד, כולכם תלמדו את כל הש"ס. כל אחד יקבל על עצמו ללמוד מספר דפים וכך מאתיים וחמישים בחורי הישיבה, ביחד, יסיימו את הש"ס. זו היתה המתנה שביקש לעצמו הגאון.

אותו יום רעדו אמות הסיפים של בניין הישיבה. איש לא נע ממקומו. הכל ישבו והתנועעו על מקומם ללא הרף מתוך מאמץ להגיש לרבים האהוב את המתנה שלה כה ייחל. בראשם, ישב רבי מאיר שפירא זצ"ל, עיניו בורקות משמחה ולבו גואה מאושר. אשרי העם שככה לו. בהגיע הלילה, סיימו הלומדים את דפיהם, והשמחה פרצה ועלתה. קשה לתאר זאת במילים.

בקשר לכך, נזכר הגר"ש וואזנר זצ"ל, כי באותה תקופה היה בישיבה עליו עצום, יוסף ביום שמו, שקיבל על עצמו לסיים בז' אדר, לכבוד יום ההולדת של רבו האהוב, את כל מסכת בבא בתרא.

176 דף ביום אחד! כל היום ישב יוסף ביום על מקומו והתמיד ברציפות, ללא הפוגה. עיניו לא זזו מגמרתו. לפתע, כאשר החל היום להחשיך, הבחינו היושבים בסמיכות לו, כי הוא נעדר ממקומו. לאחר חיפוש קל מצאו את יוסף ביום עומד בחדרו עם גמרא ולומד בריכוז עצום. מחביריו ביקש שיניחו לו לזמן מה. "נותרו לי עוד עשרה דפים כדי לסיים את המסכת..." והוא סיים.

אם אלו היו תלמידיו של רבי מאיר שפירא זצ"ל, נוכל לקבל מושג מה על דמותו שלו, על שיעור קומתו הגבוהה, על גדלותו הרוחנית ממנה שאב את כוחו לדבר מאתיים חמישים בחורים למשימה שכזו.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף ו/א נגדתי מהו

איש ואשה - משלימים זה את זה

בעלי התוספות כותבים במסכת ביצה (לט/א ד"ה "משום"), שמים וקמח נחשבים מין במינו, כיוון

שביחך נוצרת מהם עיסה והם משלימים זה את זה. אמרו חכמי המחשבה: בזאת נבין מה שדנה הגמרא בסוגייתנו, אם אפשר לקדש בלשון "נגדת". היתכן? בקידושין הרי היא אמורה להיות מתייחדת לו, וכאן הוא אמר שהיא נגדו, כיצד

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,

24 שעות

ביממה

מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

לעילוי נשמת

הר"ר בנימין בן דוד ז"ל

ב"ר יעקב ובת שבע ז"ל

נלב"ע ב' באדר תש"א

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר יהודה אריה מרגלית ז"ל

נלב"ע ד' באדר תרפ"ו

ומרת מרים מרגלית ע"ה

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

לעילוי נשמת

הר"ר אורי פייביש טאובר ז"ל ב"ר אליעזר ז"ל

נלב"ע ז' באדר ב' תש"ל תנצב"ה

הונצח ע"י ידידינו משפ' פרידל שיחיו - גבעת שמואל, משפ' טאובר שיחיו - ת"א, אלעד

גדילתו, גורמת לפרי להתייבש ולנשור מן העץ טרם זמנו, ויש בכך משום איבוד פירות שביעית בידיים. המהרי"ט (שו"ת חלק א' סימן פ"ג) חידש בתשובתו, שדווקא אילן שניטע לצורך הנאת בני אדם קדוש בקדושת שביעית, ומאחר שעצי התות ניטעו על ידם לצורך האכלת תולעי המשי בלבד, אין העלים קדושים בקדושת שביעית, ואף את התותים עצמם אפשר להגיש לפניהם כמאכל.

נטיעת עצי אתרוג לצורך מצוות ארבעת המינים: לפי פסקו של המהרי"ט, גם אתרוגים שחנטו בשמיטה אינם קדושים בקדושת שביעית, שהרי עצי האתרוג לא ניטעו לצורך אכילת הפרי, אלא לצורך קיום מצוות נטילת ארבעת המינים ואם כן לא חלה עליהם קדושת שביעית (עין משמרת להבית שבבית הרידב"ז כב/א; מנחת שלמה סימן ק"ח).

משלוח אתרוגי ארץ ישראל לחו"ל: זאת, ועוד: לפי שיטת המהרי"ט, מותר גם לשלוח אתרוגים מארץ ישראל לחו"ל. אמנם מבואר במשנה (שביעית פרק ו' משנה ה'), שאסור להוציא מארץ ישראל פירות שקדושים בקדושת שביעית, אולם, כאמור, לדעת המהרי"ט שאין קדושה על האתרוגים, גם אין כל מניעה לשגרם לחו"ל.

להלכה, פוסקים אנו כדעתו של בעל פאת השולחן (סימן כ"ה סעיף ז'), אשר חלק על דעתו של המהרי"ט וסבר שמחשבת הנוטע את האילן אינה יכולה להפקיע את קדושת השביעית מגידולי קרקע הראויים למאכל אדם.

דף ה/ב הריני אישך... אין כאן בית מיחוש

קידושין בנוסח "מתקדם"

כאשר אדם מקדש אשה בכסף, עליו להבהיר לה בשעת הנתינה, כי בכוונתו לקדשה בכסף זה. המנהג המקובל הוא, שהחתן אומר לכלה "הרי את מקודשת לי בטבעת זו" וכו', ובכך מבהיר שהוא מעניק לה את הטבעת לשם קידושין. סוגייתנו דנה לגבי נוסחים שונים, האם הם בהירים דיים כדי לבטא באופן ברור שהחתן מתכוון לקדש את הכלה. כגון, חתן האומר: "הרי את מיוחדת ל"י או "הרי את מיועדת ל"י", יש להסתפק אם אכן כוונתו לקדשה.

לעומת זאת, יש לשונות שאין כל ספק כי אמירתם אינה יוצרת קידושין, כגון: "הריני אישך", מאחר שהתורה אמרה "כי יקח איש אשה", כלומר, שהאיש הוא הלוקח את האשה, ואילו מלשון זה משתמע שהוא נותן את עצמו להיות בעלה. כך גם נפסק להלכה (שולחן ערוך אהע"ז סימן כ"ז סעיף ג'). בימינו, סוגיה זו מעסיקה בתי דין רבים, כאשר עם רוח הזמן הומצאו נוסחים שונים ומשונים כתחליף ל"הרי את" המסורתי.

מעשה שהיה בארצות הברית, כאשר "ראב"י" רפורמי ערך חופה, וכעבור זמן קצר נעלם החתן בלא להותיר עקבות. סיפורה העגום של העגונה הצעירה הובא בפני הפוסקים, שחקרו באיזה אופן נוהל טקס החופה. החקירה העלתה, כי החתן והכלה החליפו טבעות ביניהם, ולאחר מכן הם אמרו זה לזה: "אכבדך כנפשי, ואת שאיפותיך אוקיר... ואמצתיך לעולם להכרת הברכה אשר בך ולקיימה, למען נשים יחד תכלית חיינו...". מלל רב נשפך במהלך הטקס, אך המילים "הרי את מקודשת ל"י לא נאמרו.

הפוסקים הכריעו, כי אין כל תוקף לטקס הקידושין שנערך על ידי ה"ראב"י", והגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א (קובץ דברי משפט חלק ז'), מונה מספר טעמים לכך. ביניהם שהמילים הנמלצות שהחליפו ביניהם ה"חתן" וה"כלה", אינן אלא מילות הוקרה וכבוד שאין להן קשר לקידושין, וכמבואר בסוגייתנו, על הבעל לומר לאשה שהוא מקדשה לו לאשה, וכל משפט, יפה ככל שיהיה, שאינו נושא משמעות זו, אינו ראוי לקדש בו אשה. הפוסקים הוסיפו ואמרו, כי אף אם היה מקום להסתפק שמא נוסח זה מעורר ספק לקידושין, הואיל והוא נאמר על ידי הבעל לאחר נתינת הטבעת, אין לכך כל משמעות, ואף אם היה אומר לאשה "הרי את מקודשת ל"י לא היתה מתקדשת לו, שהרי הטבעת כבר שלה (רשב"א, מובא במגיד משנה הלכות אישות פרק ג' הלכה ח') [הפוסקים, שו"ת אגרות משה חלק ג' סימן כ"ג, גם הסתמכו על פגמים חמורים אחרים, כגון, שהעדים היו קרובים ופסולים]. **כדת משה וישראל**

בזמנו של בעל תשב"ץ קטן, נהגו החתנים לנדור פרוכת לספר התורה. התשב"ץ (סי' תס"ד) מבאר זאת על פי הגמרא (עירובין סד/א) האומרת, שאדם שזכה בנכסים מן ההפקר וחושש שמא תשלוט בהם עין הרע, יקנה ספר תורה, ועל ידי שקנה דבר מצווה, מובטח לו כי לא יינזק. כמו כן החתן שנישא זה עתה, מבטיח את שלום ביתו על ידי עשיית מצווה בקניית פרוכת לספר התורה. **מעניין** לציין את המשך דברי התשב"ץ שכתב, כי החתן אומר לכלה "הרי את מקודשת לי בטבעת זו **כדת משה וישראל**", משום שמצינו במקומות רבים שהקב"ה אירס את בני ישראל בתורה כפי שאמרו חז"ל "תורה ציווה לנו משה **מורשה** אל תקרי מורשה אלא **מאורשה**", ומשום כך מזכיר החתן את התורה, ואומר "**כדת משה וישראל**".

מטעם זה, גם האות הראשונה שבה מקדש החתן את אשתו, היא האות ה' - הרי את וכו', כנגד **חמישה** חומשי תורה, הוא גם מוסיף ואומר, כי מטעם זה מתחילה הכתובה באות ב', כפי שהתורה מתחילה באות ב'.

וכפי שהתורה ניתנה בשבע קולות, שנאמר **קול ה'** על המים וכו', משום כך תיקנו לחתן ולכלה שבע ברכות. **התשב"ץ**, גם מונה **עשרה** מקומות שבהם כונו ישראל "כלה", כמניין **עשרת** הדיברות, וכנגדם מקבצים עשרה אנשים לשמחת שבע הברכות.

מועיל לשון זה? ברם, הא גופא! בכך שהיא נגדו כל אחד מהם משלים את השני, והם "מין במינו"... (שהשמחה במעונו).

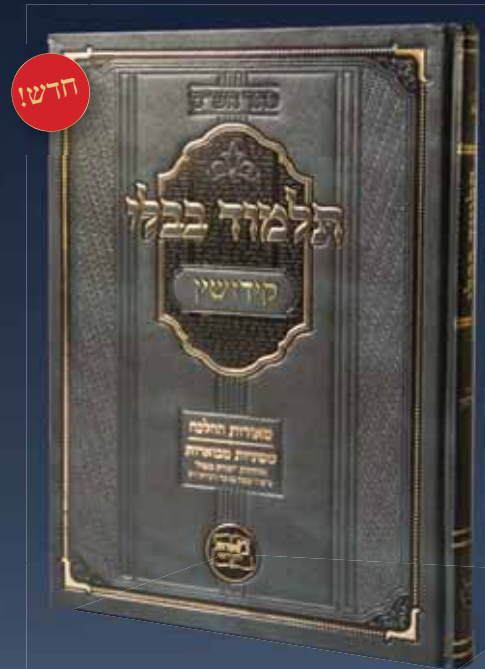
חדש!

מסכת קידושין

מאורות המשנה - משניות מבוארות
כולל מסכת כלים עם איורים

הדפסה מהודרת, אותיות מאירות
עיניים, צבע ייחודי להקלת הלימוד

מאורות ההלכה - הלכה לכל יום

להזמנות: 1-700-500-151

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
בכל יום משנה אחת
הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: 3029 *

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

